

Η επίκληση του Ονόματος του Ιησού (Α)

Ορθοδοξία / Θεολογία

Η μορφή της επικλήσεως του Ονόματος του Ιησού.

«Ἠρώτησε δε Ἰακώβ και εἶπεν· ἀνάγγελόν μοι το Ὄνομα Σου, και εἶπεν· ἵνα τι τούτο ερωτάς συ το ὄνομά μου; Και ευλόγησεν αὐτόν εκεί» (Γενέσ. 32, 29)

Η επίκληση του ονόματος του Ιησού μπορεί να τεθεί σε πολλά πλαίσια. Κάθε πρόσωπο πρέπει να βρει τον τύπο, που είναι ο καταλληλότερος για την προσευχή του. Πάντως, οποίος τύπος και αν χρησιμοποιηθεί, η καρδιά και το κέντρο της επικλήσεως πρέπει να είναι το άγιο όνομα, η λέξη Ι η σ ο ύ ς. Εδώ είναι όλον το βάρος της επικλήσεως.

Το όνομα του Ιησού ημπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνον του, ή να περιληφθεί σε μία φράση περισσότερο η λιγότερο διαφοροποιημένη. Στην Ανατολή ο συνηθέστατος τύπος είναι: «Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με, τον αμαρτωλό». Θα μπορούσε κανείς να πει απλώς: «Ιησού Χριστέ» ή «Κύριε Ιησού». Η επίκληση θα ήταν δυνατόν να περιοριστεί ακόμη και σε μία απλή λέξιν «Ιησού».

Αυτός ο τελευταίος τύπος, το όνομα του Ιησού μόνον, είναι ο αρχαιότερος τύπος της επικλήσεως του ονόματος. Είναι ο συντομότερος, ο απλούστερος και, κατά την γνώμη μας, ο ευκολότερος. Γι' αυτό χωρίς να υποτιμούμε τους άλλους τύπους,

λέμε ότι πρέπει να χρησιμοποιηθεί μόνο η λέξη «Ιησούς».

Έτσι, όταν μιλάμε για την επίκληση του ονόματος, εννοούμε την συχνή επανάληψη του ονόματος, της λέξεως «Ιησούς», χωρίς προσθήκες. Το Άγιον Όνομα είναι η Προσευχή.

Το όνομα του Ιησού μπορεί να προφέρεται, ή να είναι αντικείμενο σωτηρίας σκέψεως. Και στις δύο περιπτώσεις υπάρχει μία πραγματική επίκληση του ονόματος, προφορική στην πρώτη περίπτωση, καθαρώς νοερά στη δεύτερη. Αυτή η προσευχή παρέχει μία εύκολη μετάβαση από την προφορική στη νοερά προσευχή. Ακόμη και η προφορική επανάληψη του ονόματος, εάν είναι ήρεμη και νουνεχής, μας βοηθά να περάσουμε στη νοερά προσευχή, και προδιαθέτει την ψυχή μας για τη «θεωρία».

Η επίκληση του Ονόματος του Ιησού στην πράξη.

«Υπομενώ το Όνομά Σου» (Ψαλμ. 51, 11)

Η επίκληση του Ονόματος μπορεί να γίνει οπουδήποτε και οποτεδήποτε. Μπορούμε να προφέρουμε το Όνομα του Ιησού στους δρόμους, στον τόπο της εργασίας μας, στο δωμάτιο μας, στην Εκκλησία κλπ. Μπορούμε να επαναλαμβάνουμε το Όνομα στον περίπατό μας. Έκτος από αυτή την «ελεύθερη» χρήση του Ονόματος, η οποία ούτε διατάσσεται ούτε περιορίζεται από κάποιο κανόνα, καλό είναι να ορίσουμε ορισμένες ώρες και ορισμένους τρόπους για μία «κανονική» επίκληση του Ονόματος. Εκείνος, ο οποίος έχει εξοικειωθεί με αυτόν τον τρόπο της προσευχής, μπορεί να κατανείμει αυτές τις τακτοποιήσεις. Αλλ' οι τακτοποιήσεις αυτές είναι σχεδόν απαραίτητος όρος για αρχαρίους.

Εάν κάθε μέρα προσδιορίζουμε κάποια ώρα για την επίκληση του Ονόματος (εκτός της «ελεύθερης» επικλήσεως, η οποία θα πρέπει να είναι όσον το δυνατόν συχνότερα), η επίκληση θα πρέπει να γίνεται -όσον οι περιστάσεις το επιτρέπουν- σε ένα απομονωμένο και ήσυχο τόπο: «Συ δε όταν προσεύχη, είσελθε εις το ταμείον σου, και κλείσας την θύραν σου πρόσευξαι τω Πατρί σου τω εν τω κρύπτω». Η στάση του σώματος δεν ενδιαφέρει πολύ. Μπορεί κανείς να περπατά ή να κάθεται, ή να ανακλίνεται ή να γονατίζει. Η άριστη στάση είναι εκείνη, η οποία παρέχει την πιο φυσική, ήσυχη και εσωτερική αυτοσυγκέντρωση. Ίσως μπορεί κανείς να βοηθηθεί από μία φυσική στάση, η οποία εκφράζει ταπείνωση και λατρεία.

Πριν αρχίσετε να προφέρετε το Όνομα του Ιησού, ειρηνεύσατε, έλθετε σε

περισυλλογή και παρακαλέστε για την έμπνευση και καθοδήγηση του Άγ. Πνεύματος. «Ουδείς δύναται ειπείν Κύριον Ιησούν ει μη εν Πνεύματι Αγίω». Το Όνομα του Ιησού δεν μπορεί να μπει πραγματικά σε μία καρδιά, η οποία δεν είναι γεμάτη από την καθαρτική πνοή και τη φλόγα του Πνεύματος. Αυτό το Άγιο Πνεύμα θα εμπνεύσει και θα φωτίσει μέσα –μας το Όνομα του Ιησού.

Κατόπιν αρχίστε με απλότητα. Για να περπατήσει κανείς, πρέπει να κάμει το πρώτο βήμα· για να κολυμπήσει, πρέπει να ριφθεί στο νερό. Το ίδιο ισχύει και για την επίκληση του Ονόματος. Αρχίστε να το προφέρετε με λατρεία και αγάπη. Αναμείνατε με λαχτάρα. Επαναλάβετε το. Μη σκέπτεσθε ότι επικαλείσθε το «Όνομα» να σκέπτεσθε μόνο τον Ιησού. Λέτε το όνομά Του ήρεμα, απαλά και ήσυχα.

Κοινό λάθος των αρχαρίων είναι να επιθυμούν να συνδέσουν την επίκληση του αγίου ονόματος με εσωτερική ένταση ή συγκίνηση. Προσπαθούν να το προφέρουν με μεγάλη δύναμη. Αλλά το όνομα του Ιησού δεν πρέπει να προφέρεται με θόρυβο ή βίαια, ακόμη και εσωτερικά. Όταν ο Ηλίας έλαβε εντολή να σταθεί ενώπιον του Κυρίου, παρουσιάσθηκε δυνατός άνεμος, αλλ' ο Κύριος δεν ήταν στον άνεμο και μετά τον άνεμο ο σεισμός, αλλ' ο Κύριος δεν ήταν στο σεισμό και μετά τον σεισμό το πυρ, αλλ' ο Κύριος δεν ήταν στο πυρ. Μετά το πυρ ήλθε μία ήρεμη μικρή φωνή, «και εγένετο ως ήκουσεν Ηλιού, και απεκάλυψε το πρόσωπον αυτού εν τη μηλωτή αυτού και εξήλθε και έστη...». Η έντονη προσπάθεια και η αναζήτηση σφοδρότητας θα είναι ανώφελη. Καθώς επαναλαμβάνετε το άγιο όνομα, συγκεντρώστε ήσυχα, σιγά-σιγά, τις σκέψεις σας, τα αισθήματα και τη θέλησή σας, γύρω από αυτό• συγκεντρώστε όλο το είναι σας. Αφήστε το Όνομα να διεισδύσει στη ψυχή σας, όπως μία σταγόνα λαδιού διαποτίζει ένα ύφασμα. Ας μη διαφύγει τίποτε από σας. Παραδώστε όλο το είναι σας και κλείστε το μέσα στο Όνομα.

Ακόμη και στην πράξη της επικλήσεως του Ονόματος, η κατά λέξη επανάληψη δεν θα πρέπει να είναι συνεχής. Το προφερόμενο Όνομα μπορεί να διαρκέσει και να επεκταθεί σε δευτερόλεπτα ή λεπτά ήσυχης αναπαύσεως και προσοχής. Η επανάληψη του ονόματος μπορεί να παρομοιωθεί με το φτερούγισμα των πουλιών, με το οποίο αυτά ανεβαίνουν στον ουρανό. Δεν πρέπει ποτέ να είναι κοπιαστική ή πιεστική ή βιαστική ή να μοιάζει με ένα δυνατό πέταγμα. Η επανάληψη του ονόματος πρέπει να είναι ήρεμη, εύκολη και -ας δώσουμε στη λέξη την βαθύτερη της έννοια- χαριτωμένη. Όταν το πουλί έχει φθάσει στο επιθυμητό ύψος, διαφοροποιεί το πέταγμά του και απλά κτυπά τις φτερούγες του για να βρίσκεται στον αέρα. Έτσι και η ψυχή, αφού έχει ακολουθήσει τον Ιησού στη σκέψη και έχει γεμίσει από την ανάμνησή του, μπορεί να διακόψει την επανάληψη του ονόματος και ν' αναπαυτεί στον Κύριό μας. Η επανάληψη θα ξαναρχίσει μόνον, όταν άλλες

σκέψεις απειλούν να διώξουν τη σκέψη του Ιησού. Τότε η επίκληση θα ξαναρχίσει, για ν' αποκτήσει νέα ορμή.

Συνεχίστε αυτή την επίκληση όσον επιθυμείτε ή όσο μπορείτε. Η προσευχή διακόπτεται φυσιολογικά από την κόπωση. Τότε μην επιμένετε. Αλλά ξαναρχίστε την, οποτεδήποτε και οπουδήποτε και αν βρίσκεσθε, όταν αισθάνεστε πάλι κλίση γι' αυτό. Μερικές φορές μπορεί να βρείτε ότι το Όνομα του Ιησού θα έλθει αυτόματα στα χείλη σας και σχεδόν συνεχώς θα είναι παρόν στη σκέψη σας, κατά ένα ήρεμο τρόπο. Ακόμη και ο ύπνος σας θα ποτιστεί από το όνομα και την ανάμνηση του Ιησού. «Εγώ καθεύδω και η καρδιά μου αγρυπνεί».

Όταν είμαστε απασχολημένοι με την επίκληση του ονόματος, είναι φυσικό ότι θα πρέπει να ελπίζουμε και να συμπεριφερώμεθα, για να επιτύχουμε κάποιο «θετικό» ή «απτό» αποτέλεσμα, δηλαδή να αισθανόμαστε ότι έχουμε εδραιώσει μία πραγματική επαφή με το πρόσωπο του Κυρίου μας: «Εάν μόνον άψωμαι του ιματίου αυτού, σωθήσομαι». Αυτή η μακαρία πείρα είναι η επιθυμητή κλίμακα της επικλήσεως του ονόματος: «Ου μη σε αποστείλω, εάν μη με ευλογήσης». Αλλά πρέπει να αποφύγουμε μία διακαή επιθυμία για τέτοιου είδους βιώματα• η θρησκευτική συγκίνηση μπορεί εύκολα να κρύψει κάποιο επικίνδυνο είδος απληστίας και περιπάθειας. Ας μη νομίζουμε ότι, εάν ξοδεύαμε λίγο χρόνο στην επίκληση του ονόματος χωρίς να αισθανόμαστε τίποτε, ο χρόνος μας χάθηκε και η προσπάθειά μας παρέμεινε άκαρπη. Αντίθετα, αυτή η φαινομενικά άγονη προσευχή μπορεί να είναι περισσότερο ευχάριστη στο Θεό, παρά οι στιγμές της μεταρσιώσεώς μας, γιατί είναι καθαρή από κάθε εγωιστική ζήτηση πνευματικής ευχαριστήσεως. Είναι η προσευχή της απλής και καθαρής θελήσεως. Θα έπρεπε επομένως να επιμένουμε να προσδιορίζουμε κάθε μέρα κάποιο κανονικό και ορισμένο χρόνο για την επίκληση του ονόματος, ακόμη και αν μας φαίνεται ότι αυτή η προσευχή μας αφήνει ψυχρούς και αδιάφορους• και μία τέτοια προθυμότατη προσπάθεια της θελήσεως, μία τέτοια νηφάλια «αναμονή» του Ονόματος, δεν είναι δυνατόν ν' αποτύχει στο να μας φέρει κάποια ευλογία και δύναμη.

Ακόμη περισσότερο, η επίκληση του Ονόματος σπανία μας αφήνει σε ένα ξηρό επίπεδο. Εκείνοι οι οποίοι έχουν κάποια πείρα, συμφωνούν ότι πολύ συχνά συνοδεύεται από ένα εσωτερικό αίσθημα χαράς, θερμότητας και φωτός. Έχει κανείς μία εντύπωση κινήσεως και περιπάτου στο φως. Δεν υπάρχει σ' αυτή την προσευχή μελαγχολία, ούτε μαρασμός, ούτε πάλη. «Μύρον εκκενωθέν το όνομά σου. Είλκυσάν σε, οπίσω σου εις οσμὴν μύρων σου δραμούμεν».

(Μοναχού της Ανατολικής Εκκλησίας, «Η επίκλησις του ονόματος του Ιησού», σ. 8-15, μεταφορά στη νεοελληνική από Α.Χ)

<http://bit.ly/12luHNo>